

Vissers van nu ... Kennnis van vroeger ...

Vissen onder zeil, hoe doe je dat nou eigenlijk?

Er zijn de verhalen uit overlevering van mensen die de vader van onze vaders zouden kunnen zijn. Sinds bijna een eeuw staat in elk vissersschip een motor.

Er is de – met name door Peter Dorleijn – opgetekende kennis en de ervaringen van de laatste generatie visserlui. Zeg maar, de vissers van toen. En er is de huidige generatie platbodemzeilers die erover dromen.

Zij proberen heel af en toe – een paar dagen per jaar – hun dromen in praktijk te brengen tijdens de visserijevenementen van de Vereniging Botterbehoud. Dan krijgen de oude vissersschepen een vergunning voor een beperkt aantal dagen zeilende, traditionele, folkloristische en educatieve visserij. Afhankelijk van het seizoen en de vergunning geven ze demonstraties over het vissen met dwarskuil, hoekwant, staande netten en fuiken. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan, als zeilende visserij niet meer een beroep is en de kennis niet meer overgegeven wordt van generatie op generatie.

Wie zijn die vissers? Er zijn zeilende vissers en vissende zeilers, aldus het boek 'Vissers voor één week' dat verscheen ter ere van het 40-jarige lustrum van de Workumse visserijdagen. De vissende zeiler leerde ooit zeilen, en is op enig moment besmet geraakt met een platbodemvirus op zoek naar geluk en vrijheid die het varen op ondiep Nederlands water kan bieden. Eens heeft die in een vlaag van verstandsverbijstering een oud schip gekocht. Daarna is hem jaren toegeroepen: 'koop een boot en werk je dood'. En toen dat bezit een keer op orde was, volgden her en der ontmoetingen met soortgenoten en hun sterke verhalen over snoek en baars en was de vissende zeiler besmet en beproefde zijn geluk met zeilende visserij.

De zeilende visser daarentegen is vaak erfelijk belast en heeft heimwee naar een tijd die hij niet of nauwelijks gekend heeft. Hij is opgegroeid in een omgeving of familie met vis-

serlatijn, sterke verhalen en foto's die vroeger tijden in zijn verbeelding doen herleven. Tijdens die paar dagen per jaar ondergaan beide soorten vissers een metamorfose. De meesten van hen zijn in het dagelijks leven keurig geklede burgers, maar trekken tijdens de visserijevenementen ouwerwetse vodden aan en dragen er klompen onder. Afhankelijk van het weer vergezeld van oliegoed met hoeden of petten. Dat doen ze anders nooit. Het plaatje in de haven komt dankzij hun uitdossing ouderwets romantisch over. Tot zo ver geslaagd.

Maar dan, hoe weten ze wat ze moeten doen? Het korte antwoord is, dat weten ze niet. Zij die voor het eerst uit vissen gaan hanteren twee tactieken: de één kijkt af, en de andere raadpleegt de boeken. De eerste kijkt eens rustig aan wat anderen allemaal voor rotzooi met zich mee slepen en stouwt zijn boot ook vol met van alles. Dan komen de uren van tevoren, waarop de nieuwkomer bemoedigend wordt toegesproken als hij de vraag durft te stellen hoe hij de onderdelen nu eigenlijk aan elkaar moet knopen en waar, wanneer en vooral hoe hij zijn spulletjes overboord moet zetten. Hij krijgt meewarige en warrige instructies. Misschien stapt er een ervarener visser bij hem aan boord en doet wat knopen en bewegingen voor op zijn manier.

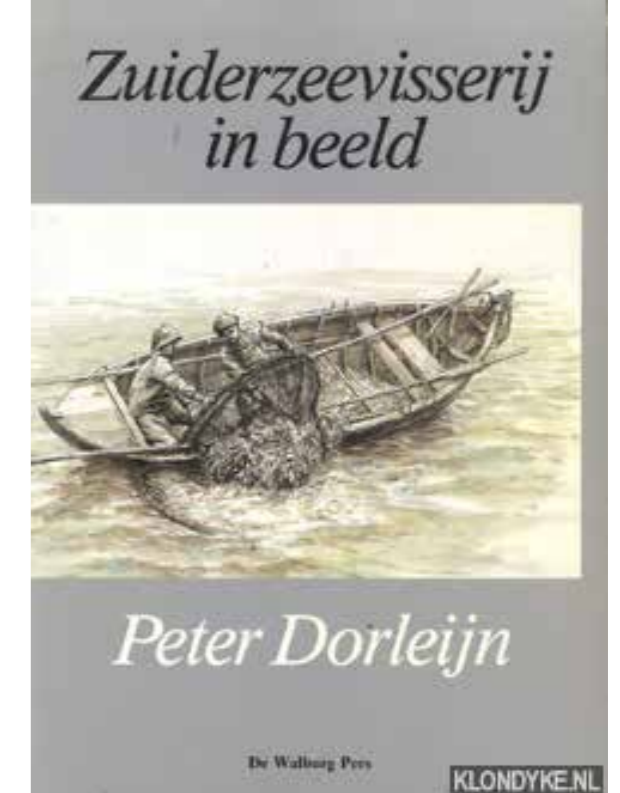
De tweede tactiek is studeren. Peter Dorleijn heeft prachtige boeken geschreven en geïllustreerd waarin vis-

technieken van weleer zijn gedocumenteerd met luisterrijke titels zoals 'Geen moed vist ook', 'En wend het roer gezwind' en 'Haringgeluk'. Zeer waardevolle kennis van de vissers van toen is daarin vastgelegd. Iedere vissersplaats kende zijn eigen terminologie, iedere visser zijn eigen handigheidjes. Ze zijn allemaal opgetekend. De boeken hebben vastgelegd wat de vissers van toen deden. Ze deden het vast op de manier waarop ze het op hun beurt weer geleerd hadden, of gewoon door het te doen. De kennis van de vissers kwam pas toen ze uitgevist waren voor het eerst in de boeken. Wat voor de visser van toen echter klare taal was, is voor de ongeoefende visser in spe vaak onvoldoende. Als die laatste wat wil weten, gaat hij bladeren door alle boeken die hij tot zijn beschikking heeft om de verschillende inzichten en elementen bij elkaar te brengen. In het ene boek staat een tekening van een kuil achter een schip. In het andere de uitleg hoe die daar komt: 'de schipper viert en de knecht gooit de stok over boord'. In allerlei boeken staat wel wat, en daar probeert de visser in spe – niet gehinderd door enige ervaringskennis – een logische serie handelingen uit te distilleren.

Beide tactieken blijken na verloop van tijd, na een leerproces van uitproberen en fouten maken, te werken. Voor het echter zo ver is, gaat er af en toe wat stuk, iets vreselijk mis, en lijkt vissen vangen meer geluk dan wijsheid. Maar uiteindelijk vangt de visser vissen en is zijn materiaal daarna nog steeds voor gebruik geschikt. En hij weet wat-ie doet, en waarom.

Het lijkt ons tijd om de kennis van de nieuwe vissers onder zeil – zij die nooit beroepsmatig hebben gevist, of hebben leren vissen – wat gestructureerder op schrift te stellen. De Vereniging Botterbehoud heeft zich immers ten doel gesteld om zeil- en vistechneken te documenteren en door te geven. Bo-

vendien neemt de laatste jaren de opleiding van 'jonge vissers onder zeil' op steeds meer plaatsen langs de oude Zuiderzee structurele vormen aan. Ze krijgen les in diverse oude ambachten als zeilmaken, touwslaan, schiemanwerk, netten breien en boeten en navigeren zonder moderne middelen. Wij hebben ons ten doel gesteld om de kennis en ervaringen van de nieuwe en aanstaande vissers onder zeil bijeen te brengen onder de werktitel 'Handboek Zeilende Visserij'. Daarin willen we – samen met andere nieuwe vissers – aandacht besteden aan gaand want zoals dwarskuilen, staand want zoals netten en dobbers, en zeilvaardigheden zoals kenteren. In Tagrijn doen we verlag én een oproep om onze ervaringen aan te vullen. Dat kan binnenkort via de website botterbehoud.nl.

MARIE-LOUISE BRANTJES & BERTIEN BROEKHANS

Handboek Zeilende Visserij

Over dwarskuilen

In het 'Handboek Zeilende Visserij' worden dus diverse technieken zo duidelijk mogelijk uiteen gezet, zodat een vissende zeiler er zijn voordeel mee kan doen tijdens één van de visserijevenementen.

Het is geen bijbel, maar een handboek. Omdat er meer wegen naar een wonderbaarlijke visvangst leiden, zijn alle toevoegingen en andere zienswijzen van harte welkom. In deze Tagrijn behandelen we als eerste de kunst van het kuilen!

Moeilijkheidsgraad

 hoewel het aardig kan hobbelen bij zetten en halen

 hoe beter de vangst, hoe harder er gewerkt moet worden

Beoogde vangst

- Vroeger: haring en alles wat zwemt. En paling als de kuil over de grond getrokken werd.
- Nu: Spiering als de kuil door het water gaat.
- Ongevraagd zwemmen soms ook stekelbaarsjes (die zwemmen lager dan spiering) of ander nest in de kuil.

Verwerking van de vangst

- Verse spiering ruikt naar komkommer. Het wordt meestal gefrituurd gegeten, of gebruikt als aas aan vishaken.

Het principe

In 1905 werd de kuil in het rapport van de Zuiderzee-Vereeniging over de Zuiderzee-Visscherij als volgt beschreven (p.41). Een net 'met eene ongeveer vierkante, wijde, gapende opening, welke wordt opgehouden door uitstaande touwen, welke touwen bevestigd zijn aan dikke, houten stokken, oorstokken genaamd, die ten doel hebben het net aan den mond open te spalpen. [De kuil is] in vergelijking met zijn opening zeer lang en vormt een lang stuk, waarvan het onder-einde – het zoogenaamde aatje – met een touw wordt toegebonden, zoodat de visch, die in den kuil zwemt, aan het onder-einde geen uitgang vindt. Daar alle kuilen door de zee worden gesleept en zij daarbij natuurlijkerwijze den grond raken, is gewoonlijk een oud stuk net, de vijllap, onder het aatje aangebracht om slijtage van het slepen over den grond te verminderen. De kuilen zijn van zeer fijne mazen, bij de oorstokken en bij de opening hoogstens ter grootte van eenige vierkante c.M., maar door mindering worden de mazen naar het achtereinde of aatje zóó fijn, dat men geen halven pink daardoor zoude kunnen steken.

Indien men nu in aanmerking neemt, dat de kuil bij het visschen altijd in beweging in het water wordt gehouden, zoodat deze door de weerstand van het water nog wordt uitgerekt, dan kan men begrijpen, dat die opzichzelf reeds nauwe

mazen in die mate worden dichtgetrokken en zoo fijn worden, dat men – zoals de visscherman het uitdrukt – in het aatje van den kuil grutte kan koken. De kuilen laten dan ook niets door van hetgeen eenmaal daarin gekomen is; het kleinste visschje of wormpje blijft daarin gevangen en wordt bij het ophalen van het net naar boven gehaald.

De opening van den kuil wordt aan de bovenzijde door touwen en door den gang in het water omhoog open gehouden; de onderzijde van den kuil wordt eenigermate een zak bij de opening. Het daarlangs loopende touw is bezwaard met stukjes lood, zoodat de onderzijde door het gewicht naar beneden wordt getrokken en de gaping van het net op die wijze volkomen wordt.'

Tijdens het kuilen hangt er zo'n kuil aan loefzijde schuin achter het schip. Dit kuilnet wordt open gehouden door beide 'oorstokken'. Het ene oor zit vast aan het kuilooop op het achtersteven, het andere oor zit vast aan het uiteinde van de kuilboom. De kuilboom staat aan loefzijde uit, ter hoogte van de mast. De kuilboom is 'verstaagd' door het voorkuilstouw op het kuilooop op het voorsteven.

Voor een goede vangst moet de snelheid van een kuilend schip ongeveer 2 knopen zijn. Een schip ligt ongeveer anderhalf of twee uur aan de kuil; of zoveel langer als je wilt. Vissers kunnen er de hele dag mee bezig zijn. De werkelijke koers is vaak lager dan halve wind. Dus na een lange trek richting lagerwal, moet je eerst weer opzeilen naar hogerwal. Zo zie je bijna het hele IJsselmeer.

Het uitzetten van de kuil

Voor het uitzetten van de kuil moet je eerst zorgen dat de boot niet meer hard vooruit gaat, dit is het best te doen door bij te liggen. Het schip ligt op een streek hoger dan halve wind, met de fok omlaag en een knik in de grootschoot. Dat laatste betekent dat het zeil dusdanig ver is uitgevierd dat het gehele voorlijk tot ongeveer halverwege het zeil tegen bolt. Ook het zwaard kan een stukje hoger worden getrokken, maar houdt een punt erin.

HET KLAARLEGGEN VAN DE KUIL

Er hoeft in principe niemand aan het roer te staan, maar tijdens het uitzetten is het toch goed om het in de gaten te houden.

Dan is de boot in rust en is er alle ruimte om alles klaar te leggen. Om te zorgen dat het net zonder veel haperen over boord kan is het handig de korvijngels aan loefzijde weg te halen en het loefzwaard een tikkie te laten zakken, maar niet in het water. De diablo, die aangeeft dat je een vissersschip bent moet uiteraard ook zo zichtbaar mogelijk worden opgehangen en als het donker is wordt groen boven wit licht gevoerd.

Aan de kuilstok komen twee lijnen aan de dikke kant, de voorloper (staalkabel) die naar het kuilooop in de voorsteven loopt en het voorkuilstouw dat aan het voorste oor van de kuil komt. Als deze vast zitten kan de stok – dikke kant eerst – overboord worden geschoven. Duw de stok naar buiten tot deze dwars op de boot staat. De dunne kant blijft aan de boordrand waar het met een touw vast gezet. Bij een echt kuilschip zit een daarvoor bedoeld oog ter hoogte van de waterbalk. Mocht er geen oog zitten dan kan het ook aan een kluisgat of de overloop. Sommige schippers hebben een stuk leer of zeildoek tussen de paal en de boordrand, om invreten van het hout te voorkomen.

Aan het voorste oor – het oor dat het verst bij het schip vandaan ligt – van de kuil komt naast het voorkuilstouw, ook het blok met de lawerlijn (of luilijn) erdoor. Als je diep wilt kuilen (bijvoorbeeld op garnalen op de Waddenzee) kun je er ook nog een gewicht aan hangen. Van de luilijn moeten beide uiteindes aan boord blijven. Knoop daarom één eind bij voorbaat vast aan bijvoorbeeld de overloop.

Aan het achteroor – het oor dat het dichtst bij het schip ligt – komt het achterkuilstouw en eventueel ook een gewicht.

Tip van de lui van Trui: schrijf op ieder oor over welke boeg het voor of achter gebruikt moet worden.

Aandachtspunten:

- Haken op kuilogen van de mast af inpikken, dan kunnen ze niet (makkelijk) uitpikken.
- Zorg dat de kuil zonder slag kan worden uitgezet.
- Aatje goed dichtknopen.
- Drijver op het aatje knopen.

Het achterkuiltouw wordt met de haak in het kuiloog in het achtersteven gehaakt.

Het is uiteraard van groot belang om het uiteinde van het aatje (het fijnmazige smalle uiteinde van de kuil) dicht te knopen, anders zwemt de vis er weer uit. Hier wordt tevens de drijver of joon – door de lui van Trui ook wel ‘is ie wel aan boord’ genoemd – bevestigd. Let op dat het aangrijpingspunt op de joon ter hoogte van de drijver moet zitten, anders wordt de joon onder water getrokken.

Leg het grootste deel van de kuil netjes zigzag over de boordrand als een harmonica, vanaf het aatje achterop, richting het zwaard. De drijvers moeten boven komen en de kettingen onder. Met genoeg bemanning kan dit alles vrij vlug gaan door op het voordek en achter in de kuip aan de slag te gaan.

Nu kan de kuil uitgezet worden. Als eerst wordt de joon overboord gezet en de eerste meters net. Waarschijnlijk wordt de rest van het net nu langzaam van de boordrand getrokken door het net in het water, anders moet het wat geholpen worden. Let erop dat als je bij de bovenreep, onderreep en oren aankomt dat het rustig en netjes overboord gaat zonder dat het ergens haakt, vooral bij het zwaard. Let er ook op dat het niet gedraaid het water in gaat. De kuil kan

nu worden uitgevierd met het achterkuiltouw en de luilijn totdat de eerste strak staat en de laatste juist geen spanning meer heeft. Die spanning zit nu op het voorkuiltouw. Knoop het eind van de luilijn ergens aan vast zodat het niet kwijt raakt. Op het achterkuiltouw komt een lopertje met een gewicht eraan, waarmee afgesteld kan worden hoe diep de kuil ligt. Als het lopertje in het water aan het touw hangt en de loperlijn voldoende gevierd is loopt deze vanzelf langzaam naar beneden. Soms duurt dat even.

Nu is het tijd voor meer snelheid. De fok kan erbij en

HET VIEREN VAN DE KUIL

DE KUIL TE WATER

Voor kuilen heb je van alles nodig, de maten zijn natuurlijk afhankelijk van het schip. Onderstaande maten zijn voor een botter.

Benodigheden:

- Kuil(net) met oorstokken
- Kuilboom, en eindje touw om die te fixeren (afmetingen)
- Kuilogen op de voor- en achtersteven, waar je vanaf de plecht nog bij kan.
- Voorloper (vaak staalkabel, 10 meter), met een sluiting aan beide einden.
- Voorkuiltouw (22 meter), met een haak aan het ene eind, en een sluiting aan het andere.
- Achterkuiltouw (22 meter), met een haak aan het ene eind, en een sluiting aan het andere.
- Lawer- of luilijn (60 meter)
- Enkelschijfsblok
- Loperlijn (25+ meter)
- Loper
- Kuilgewichten. Vroeger werden hier bijvoorbeeld gladde stenen voor gebruikt.
- Drijver of joon
- Schepnet om de wonderbaarlijke visvangst uit de overvolle kuil te scheppen.

het grootzeil aan. De zeilen moeten ongeveer tussen aande-winds en halwinds getrimd worden. Voor nog meer snelheid kunnen de kluiver en de aap erbij, zeker de laatste is belangrijk voor een goede balans van het schip.

Hoe voelt dat nou?

Tijdens het zetten van de kuil kan het schip aardig liggen te rollen, omdat het ongeveer halve wind ligt, zonder gang. Eenmaal aan de kuil ligt het schip (uiteraard) veel vaster in het water. De beweging en het zog horen weliswaar niet helemaal bij de schijnbare koers, maar toch voelt het alsof het zo hoort. Ik herinner me mijn eerste keer als het eureka moment ‘nu doet de botter waarvoor ze gebouwd is, en daarom is ze zonder zo’n net zo’n eigenwijze en soms onhanteerbare zeiler’.

Kuilen is wachten

Het schip ligt bij het kuilen een streek hoger dan halwinds op een ruime koers. De werkelijke koers is meestal echter lager. Door naar het zog en het joontje te kijken kun je goed zien welke kant het schip op vaart. Het schip gaat niet hard vooruit, 1,5 tot 2,5 knoop en is beperkt manoeuvreerbaar. Er kan wel degelijk gestuurd worden, maar niet met het roer. Door het zwaard dieper te zetten en/of het grootzeil iets aan te trekken komt het schip hoger te liggen en zo ook de koers. Je kunt natuurlijk ook ruimen. Daarbij is het belangrijk niet te laag te varen, want fok en kluiver moeten wind blijven vangen om

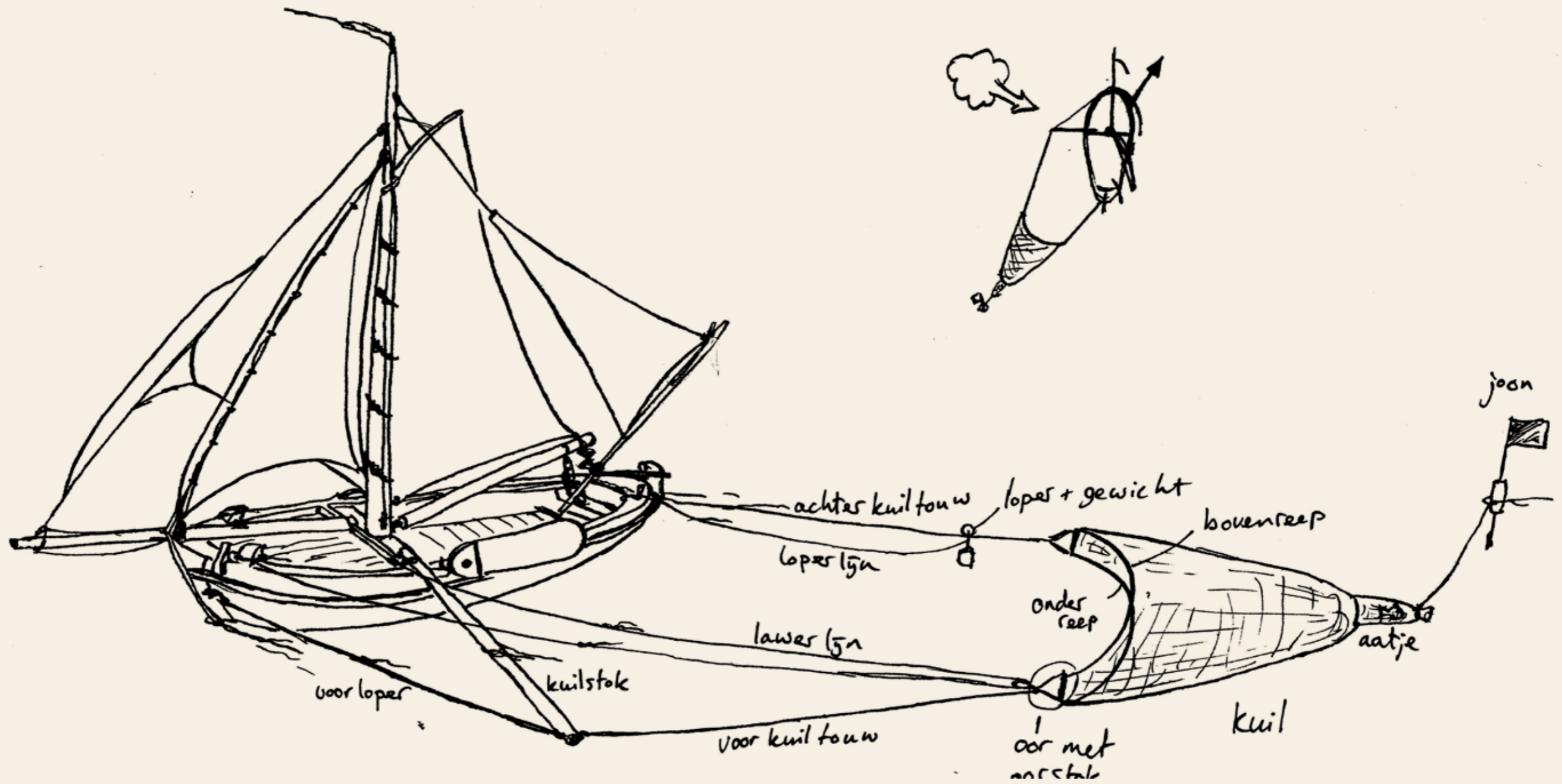
snelheid te houden. Ook te hoog varen is een gevaar, hierdoor kan ook de snelheid eruit gaan. Kijk af en toe goed vooruit in de werkelijke vaarrichting om te kijken of je ergens voor moet uitwijken, dan kun je op tijd beginnen. Daarnaast is het fijn om tijdens het kuilen even uit te rusten, koffie en thee te drinken, de blogs bij te werken, met andere netten aan de slag gaan, of even een dutje te doen.

Hoe lang je kuilt maakt niet zo uit. Dat ligt eraan wanneer de kust in zicht komt, een vaargeul gekruist moet worden of andere planningszaken. Probeer je geduld te bewaren en kuil minimaal een uur. Hoe langer aan de kuil hoe meer (kans op) vis uiteraard. Als er veel meeuwen bij het joontje omlaag duiken, zitten ze visjes te pikken en heb je goeie vangst.

Wat als?

- Kuil aan de grond? Als het schip stil komt te liggen en het waait nog wel bestaat de kans dat de kuil aan de grond zit. Wat doe je dan? Eerst de zeilen eraf of – als het niet zo hard waait, de fok eraf en de grootschoot los. Dan trek je het schip naar de kuil. Als de kuil dan niet losgetrokken kan worden, zit er maar één ding op. Naar het joontje. We hebben het nog nooit meegemaakt, maar het volgende lijkt ons het overwegen waard. De achterlijnen losgooien; dan gaat het schip met de kop naar de wind en de kuil liggen. Hopelijk kan het schip dan naar de kuil getrokken worden met de luilijn, en kan de kuilstok afgekoppeld worden, en later de oorstokken. Als het niet lukt, kan als de kont van de kuil aflight, eventueel ook de motor worden gestart. Eenmaal bij de joon, kan het aatje binnen worden getrokken. Het touw tussen de joon en het aatje werkt dan als neuringlijn. Als het te zwaar is om op te trekken, probeer het dan voorzichtig in de dirk. Niet te hard en rustig aan, dan scheurt de kuil niet.
- Uitmijken? Met het roer kun je niet sturen, maar toch kun je de koers wel iets verleggen. Kijk altijd ver vooruit, want

LEES VERDER OP 26 – 27

TREKKEND AAN DE LUILIJN

EN HARDER TREKKEN

Over dwarskuilen vervolg

NETTEN BINNENHALEN

plotselinge en grote koerswijzigingen lukken niet. Iets lagere werkelijke koers bereik je door het zwaard te lichten en eventueel de schoten nog verder aan te trekken waardoor het schip meer dwarsuit zal verlijeren.

- Oploper? Hoewel je natuurlijk een vismand of diablo heb gehesen om duidelijk te maken dat je aan het vissen bent, en slecht manoeuvreerbaar, kunnen oplopende schepen dat niet altijd zien of herkennen. Je moet een oplopend schip of schip dat krap achterlangs wil passeren duidelijk maken dat die niet tussen het schip en de joon door kan varen door te toeteren en/of de marifoon te gebruiken.
- Wat als dat toch gebeurt? Dan vaart-ie in de kuil. Start dan in géén geval (direct) de motor, en probeer de ander ook te verhinderen dat te doen! Als je achteruit vaart, valt de spanning van de lijnen en die kunnen dan in de schroef terecht komen. We hebben het gelukkig nog nooit meegemaakt, dus hebben ook geen ervaringskennis. Maar net als wanneer de kuil aan de grond loopt, zijn er twee mogelijkhe-

den: de kuil kan binngetrokken worden vanaf de oren, of vanaf het aatje. Het zal een hoop gedoe zijn, en hopelijk is de schade dan beperkt.

Het binnen halen van de kuil

Het binnen halen van de kuil is (uiteraard) ongeveer het omgekeerde van het uitzetten. Eerst moeten alle bijzeilen omlaag, maar laat het grootzeil staan. De grootschoot moet weer gevierd worden. Dan kan het lopertje met het gewicht binnen worden gehaald.

Het net word binnen getrokken met de luilijn. Het beste is om dit rustig aan vanuit de kuip te doen, dit is veiliger en minder zwaar. Op een gegeven moment kan ook het achterkuiltouw erbij worden getrokken. Hoe meer vangst, des te harder je moet werken om de kuil naar binnen te krijgen. Als de kuil heel vol zit, kan die met het schepnet leeg worden geschept.

Als het eerste stuk net binnen is, kan de rest als een

EN SORTEREN MAAR

worst worden binnengehaald. Het is handig het net vanaf het eerst visje in de viskist te stoppen, dan weet je vanaf waar je het moet uitschudden. Belangrijk is ook de joon aan boord te leggen voor je de joon losknoopt van het net, vandaar de 'is ie wel aan boord'. Daarna kan ook de kuilstok binnendoor worden gehaald.

Nu kunnen de zeilen weer omhoog en netjes worden gezet om door te varen. Onder het zeilen kan alles worden opgeruimd en de vis uit de kuil worden geschud en geplukt.

Het kuilen gaat het tegenwoordig om de spiering, het visje dat zo lekker naar komkommer ruikt. Over de grond kuilen mag niet meer. Maar uiteraard is er vaak ook bijvangst, vooral stekelbaarsjes (klein met drie prikkels). Deze hebben hele nare prikkels die irriterende wondjes in je handen kunnen maken. Als trucje om de spiering van de stekelbaars te scheiden kun je de viskist vol water zetten. De ene vis gaat dan naar het oppervlak terwijl de andere onder blijft hangen. Andere bijvangst moet er handmatig uit worden gesorteerd. Aangezien de spiering dood is als je het net bin-

nenhaalt moet je deze visjes meteen op ijs leggen om ze vers te houden.

Als de dag erop zit en de boot voor anker of in de haven ligt is het aan te raden om de kuil in de mast te hijsen om uit te laten waaien en drogen. Maar doe dat niet als het hard waait en je op een klein anker probeert te liggen.

Aandachtspunten:

- Grootschoot los?!
- Zorg dat er iemand om zich heen blijft kijken, en niet iedereen alleen maar uitkijkt naar de vangst.
- Niets alvast iets 'handig' open- of losknopen voor het echt aan boord is.
- Schud de kuil leeg in een sorteerbak of iets dergelijks. De kleine visjes verdwijnen voor je het weet onder de laningen. Dat gaat heel lekker ruiken...
- Hang de kuil te drogen, dat ruikt lekker op en lucht lekker door.

VISSERSGOUD

Recept

Verse spiering ruikt naar komkommer. Op de afslag word de spiering veel gekocht door sport- of hoekwantvissers om te azen. Maar het is ook heerlijk om gefrituurde spiering te eten bij een borreltje.

Benodigheden

- Uiteraard: spiering
- Frituurvet of zonnebloemolie
- Bloem of pannenkoekmeel
- Zout
- Koekenpan
- Heet vuur
- wc papier

Terwijl een pan met olie staat op te warmen kun je de spiering een beetje droog deppen met wc papier. Dan spettert het minder als je de spiering in de olie gooit. Daarna wentel je de spiering door de bloem. Als de olie heet is kan de spiering erin, niet teveel tegelijk anders koelt het te hard af. Als het goed gaat ploft de maag van de spiering eruit, als een soort popcorn. Dan is de spiering klaar, of zoals het oud-truïsch spreekwoord luid: 'De spiering word geconsumeerd, als de maag er met een plof uit explodeert'. Serveer de spiering met een beetje zout erover.

Laat ons weten hoe jij de vangst het liefste bereidt. Ook alle tips, trucs en ervaringen van collega vissers lezen we graag via de website botterbehoud.nl

MARIE-LOUISE BRANTJES & BERTIEN BROEKHANS

